

Gewasdiversificatie

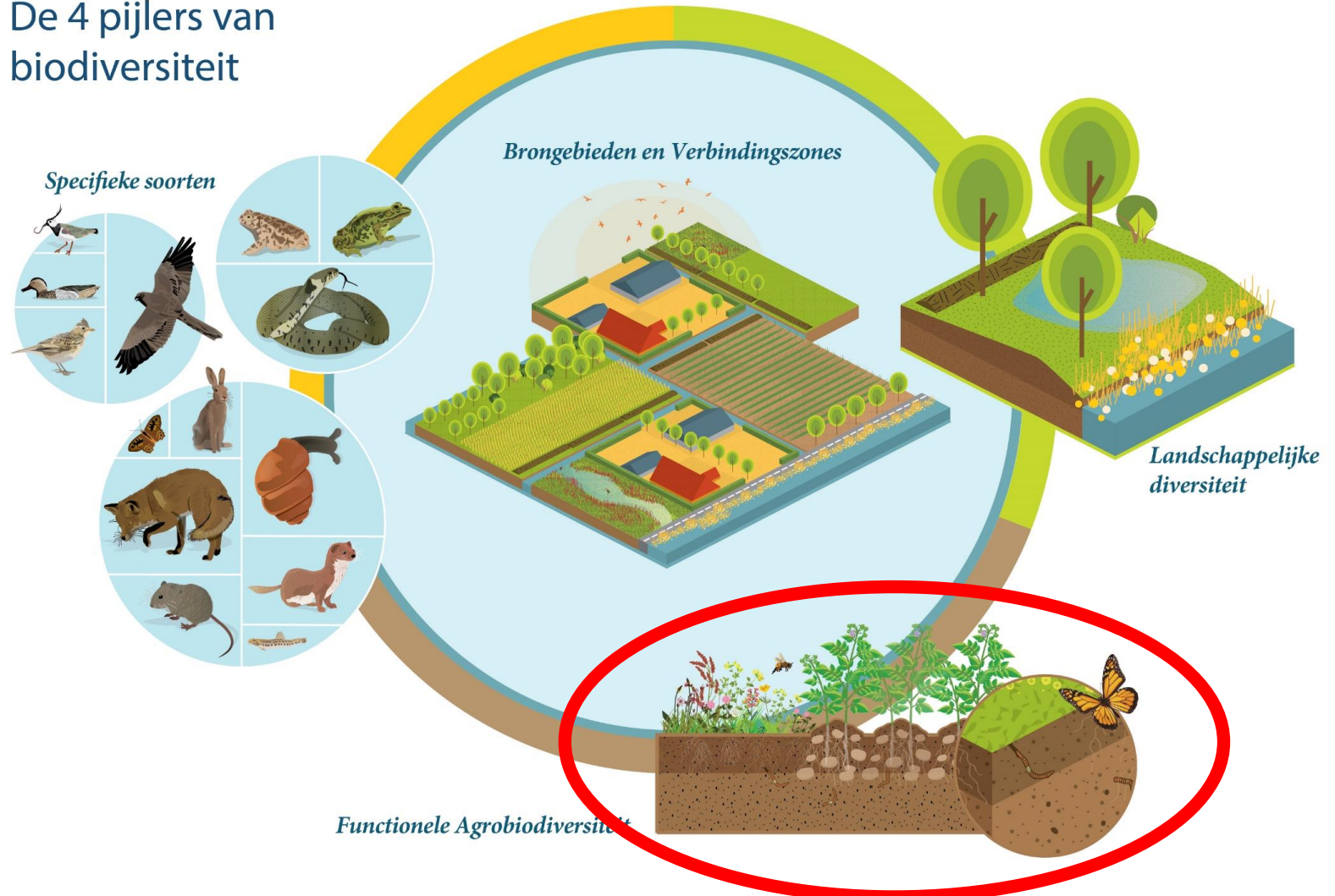
middel voor biodiversiteitsherstel
en verdienmodel

Udo Prins (Louis Bolk Instituut)

Gewasdiversiteit als onderdeel van het herstel van biodiversiteit

De 4 pijlers van
biodiversiteit

Teelten van nu

Akkerbouw

aardappelen

suikerbieten

wintertarwe

uien

zomergerst

Veehouderij

gras

snijmaïs

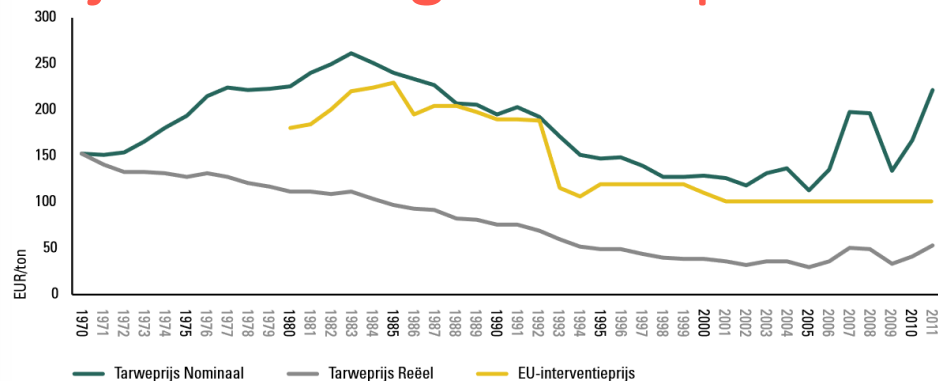
5 gewassen: 90% vh oppervlak
3 gewassen: 70% vh opp. akkerbouw

7 gewassen: 95% vh oppervlak
gewassen: 85% vh opp. akkerbouw

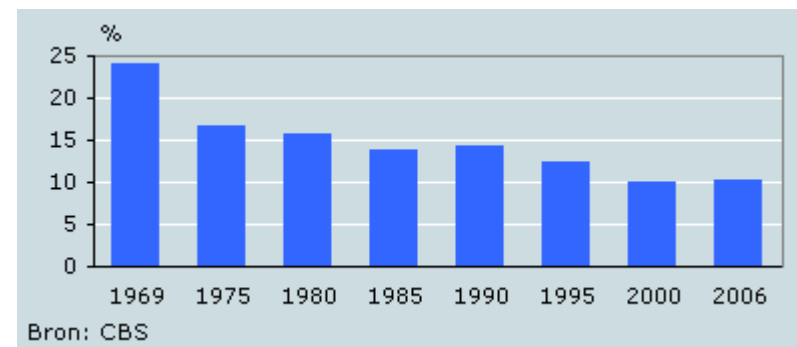
Waarom deze paar gewassen

Prijzen voor agrarische producten

Bron: Landbouweconomisch Instituut, CBS, bewerkt door ABN AMRO

Aandeel inkomen aan voedsel

Prijzen voor grond

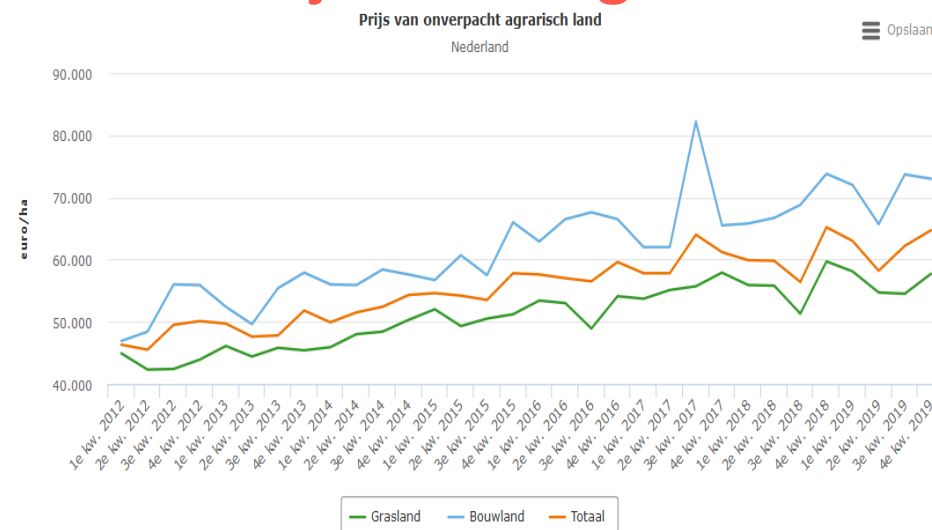
Prijs hoger dan de waarde van landbouwgrond

Planbureau voor de Leefomgeving

13-01-2014 | Publicatie

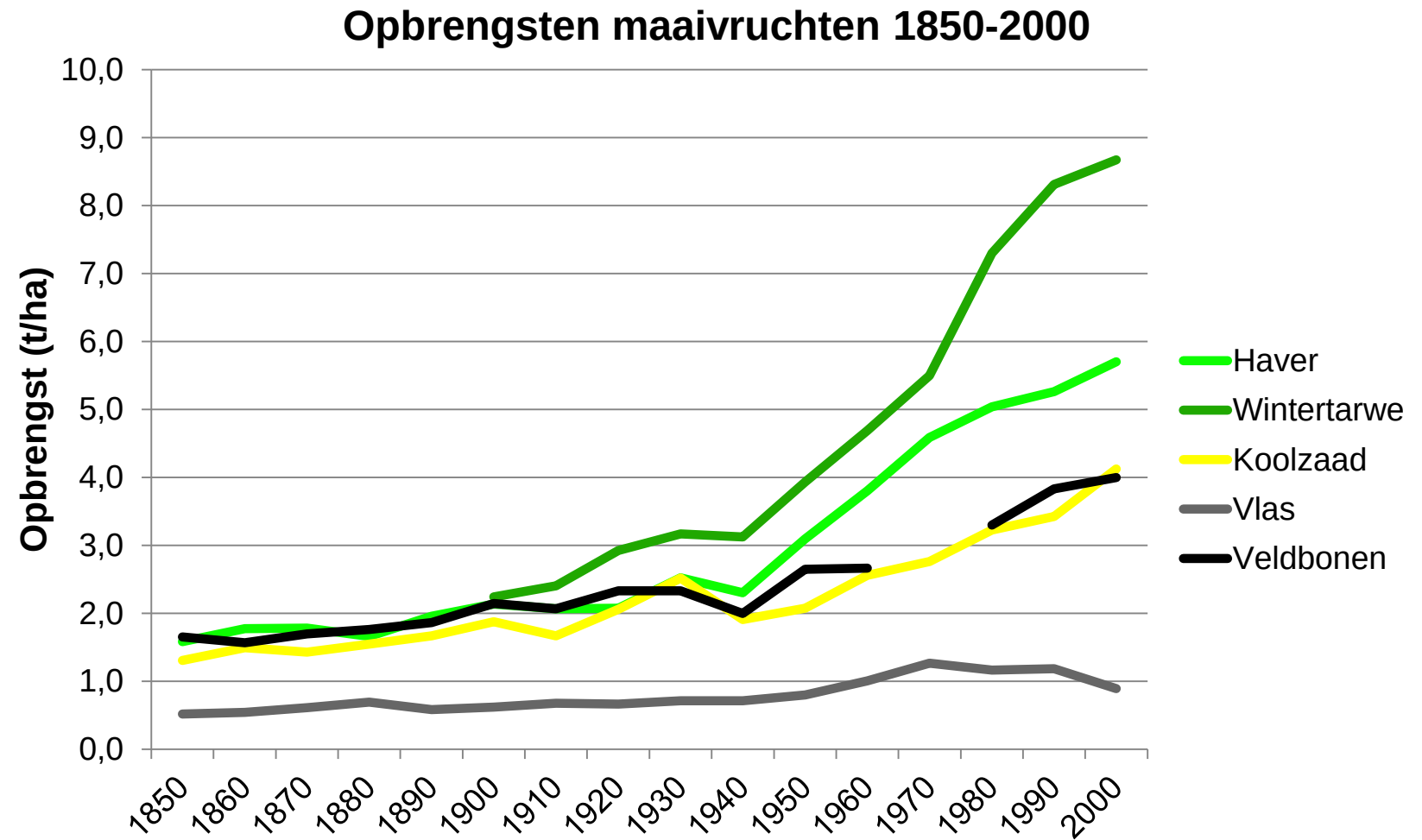
De vrije marktprijs van landbouwgrond in Nederland is sterker gestegen dan het inkomen dat het gemiddeld oplevert. Zonder bedrijfsvergroting zou deze prijs veel lager zijn. In dit artikel gaan we in op de mechanismen achter de ontwikkeling van de grondprijs en welke rol boeren, financiers en beleggers daarbij spelen.

Bron: Kadaster, RVO.nl en Wageningen Economic Research.

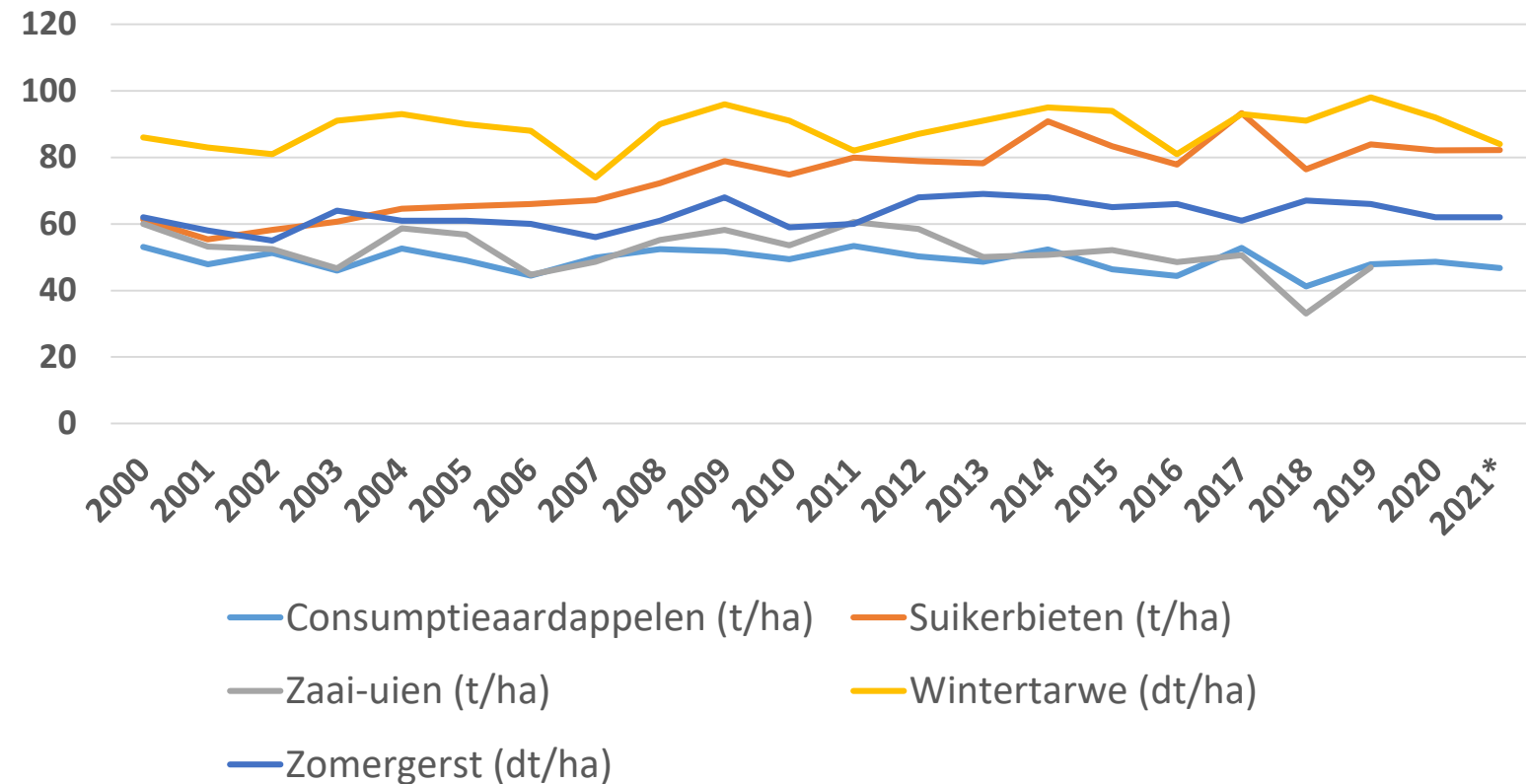
Afvalrace voor gewassen

De rek door productieverhoging is er uit

Gemiddelde opbrengst per hectare

Vrije markt?

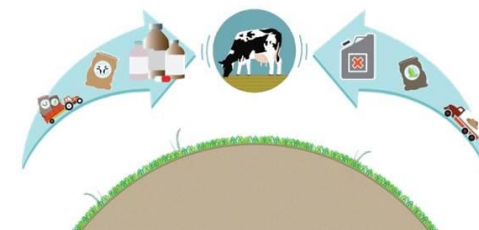
- Helpt van financiële resultaat akkerbouwers komt van GLB (Agrimatie 2017-2021: €55.280 inkomen uit bedrijf waarvan €28.360 -51%- subsidie)
- Invoerheffingen, uitvoersubsidies en interventieprijzen maar alleen voor enkele gewassen oa suiker en granen
- Tot voor kort verwerkingssubsidies voor suiker en zetmeel

Doel/effect

- (Extreem) lage prijzen voor voedsel
- Met name ondersteunde gewassen bleven
- Leefbaar platteland (of cynische versie agrariërs net in leven houden)
- Lachende 'derden': grondeigenaren (anders dan agrariërs), banken, toeleverende en verwerkende industrie, detailhandel, consument

Gevolgen op een rij

- **Verdwijnen gewasdiversiteit** (met name de niet ondersteunde gewassen waaronder vooral bloeiende maaigewassen, versterkt door negatieve feedback –geen areaal, geen veredeling, geen productieverhoging, minder areaal-)
- **Productieverhoging door verhoging inzet externe inputs**
- **Mechanisatie van de arbeid**
- **Herverkaveling** (rationalisering landschap, vergroten kavels)
- **Telen tot op de slootkant**
- **Verdwijnen landschapselementen**
- **Sterke scheiding van functies** (land sparing)

**Bijna allemaal gerelateerd aan
afname biodiversiteit**

Verdienmodel: uit de markt halen

- Voedselzekerheid
- Lage prijzen
- Waterkwaliteit (pesticiden, fosfaat)
- Mooi landschap
- Veel biodiversiteit
- Geen dierenleed
- Regionale kringlopen
- Voeden van de groeiende wereldbevolking (eiwittransitie)
- Vermindering broeikasgasemmissies
- Klimaatneutraal
- Vermindering N-depositie

Uit de markt halen?

Alleen tijdelijk beperkte
meerprijs betaald!

Biologisch 2018

4,0 % van het landbouwareaal

4,7 % van de retail

1,7 % horeca

Maar ook hier
bouwplannen onder druk!

Uit de markt? Peulvruchtenketen

Lokale lupine-keten (2007-2014)

Flevofaba (2020)

Nedersoja (2017)

Bereidheid industrie betaling meerprijs minimaal en tijdelijk
Geen enkele steun voor de teelt vanuit de NL overheid

Pacht en vergoedingen

Buitenland van Rhoon

600 ha

2002

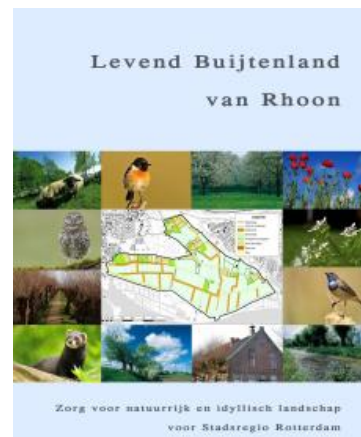
2010

2011

2013

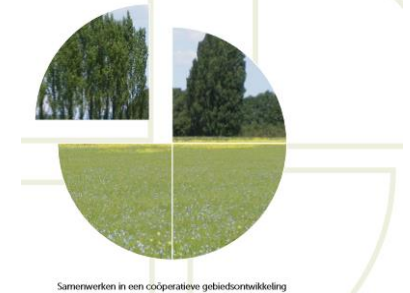
2014

Behoud de polders van het
Buitenland van Rhoon!"

2016

Kansen pakken
in het
'Buitenland van Rhoon'

Samenwerken in een coöperatieve gebiedsontwikkeling

Eerst doelen stellen

Landbouw

Agrariër goede boterham
Meer korte ketens
Sterke reductie insecticiden
Diverser bouwplan

Recreatie

Uitbreiding recreatieve
beleving
Natuureducatie
Verbinding stad-platteland

Natuur

Akkerkruiden
(41 soorten)

Boerenlandvogels
(27 soorten)

Doelen landbouw Buitenland van Rhon

Extensivering landbouw:

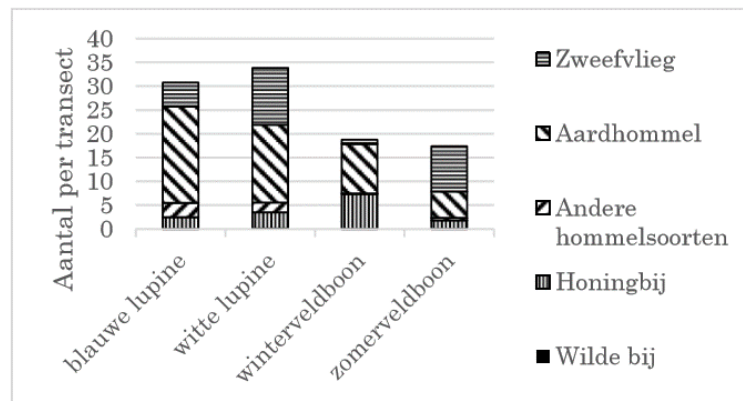
- Minder hakvruchten (33% ipv 50%)
 - Maaivruchten voor helft granen (33%)
 - Meer bloeiende maaivruchten (33%)
 - Streven naar diversificering in alle categoriën
 - In 5 jaar tijd op 95% van het areaal geen insecticiden
 - 40% van het areaal natuurelementen (per bedrijf minimaal 20%)
-
- Deels betere verkoopprijs via korte ketens
 - Rest via pacht en vergoedingen
 - Liefst betere vergoeding dan reguliere collega

Extensivering bouwplan via pacht

Buitenland van Rhoon

Pacht en vergoedingen

Buitenland van Rhoon

Regulier

	Oppervlak ha	Arbeid			Saldo zonder pacht			
		Gewas uur/ha	roenbemest uur/ha	Totaal uur	Gewas €/ha	roenbemest €/ha	GLB €/ha	Totaal €
Aardappelen	20	28		560	€ 1.942		€ 360	€ 46.046
Suikerbieten	10	20		196	€ 1.489		€ 360	€ 18.492
Uien	7	37		259	€ 1.385		€ 360	€ 12.218
Wintertarwe	20	11	4	300	€ 199	-€ 130	€ 360	€ 8.583
Graszaad	5	12		60	€ 813		€ 360	€ 5.863
Zomergerst	12	8	4	144	€ 179	-€ 130	€ 360	€ 4.905
	74	Gewasgerelateerd		1519				€ 96.107
<i>Aandeel hakvrucht</i>	<i>50,0%</i>	Totale arbeid		1823			Arbeid	€ 54.684
								€ 41.423
							Pacht	€ 560 /ha

Pacht en vergoedingen

Buitenland van Rhoon

1. Minder hakvruchten

	Oppervlak	Arbeid			Saldo zonder pacht			
	ha	Gewas uur/ha	roenbemest uur/ha	Totaal uur	Gewas €/ha	roenbemest €/ha	GLB €/ha	Totaal €
Aardappelen	14	28		392	€ 1.942		€ 360	€ 32.232
Suikerbieten	9	20		176	€ 1.489		€ 360	€ 16.643
Uien	5	37		185	€ 1.385		€ 360	€ 8.727
Wintertarwe	28	11	4	420	€ 199	-€ 130	€ 360	€ 12.017
Graszaad	6	12		72	€ 813		€ 360	€ 7.035
Zomergerst	23	8	4	276	€ 179	-€ 130	€ 360	€ 9.401
	85	Gewasgerelateerd			€ 86.056			
Aandeel hakvrucht	32,9%	Totale arbeid			Arbeid € 54.770			
					€ 31.285			
					Pacht € 368 /ha			

Pacht en vergoedingen

Buitenland van Rhoon

2. Meer bloeiende maaivruchten

	Oppervlak ha	Arbeid			Saldo zonder pacht			
		Gewas uur/ha	roenbemesti uur/ha	Totaal uur	Gewas €/ha	roenbemesti €/ha	GLB €/ha	Totaal €
Aardappelen	15	28		420	€ 1.942		€ 360	€ 34.534
Suikerbieten	10	20		196	€ 1.489		€ 360	€ 18.492
Uien	6	37		222	€ 1.385		€ 360	€ 10.472
Wintertarwe	13	11	4	195	€ 199	-€ 130	€ 360	€ 5.579
Veldboon	12	9	4	156	-€ 111	-€ 130	€ 360	€ 1.430
Koolzaad	12	9	4	156	-€ 24	-€ 130	€ 360	€ 2.474
Graszaad	5	12		60	€ 813		€ 360	€ 5.863
Zomergerst	9	8	4	108	€ 179	-€ 130	€ 360	€ 3.679
Luzerne/grasklaver 2 ja	12	3		36	€ 180		€ 360	€ 6.480
	94	Gewasgerelateerd						€ 89.004
<i>Aandeel hakvrucht</i>	<i>33,0%</i>	Totale arbeid					Arbeid	€ 55.764
								€ 33.240
							Pacht	€ 354 /ha

Pacht en vergoedingen

Buitenland van Rhoon

3. Geen insecticiden

	Oppervlak	Arbeid			Saldo zonder pacht				
	ha	Gewas uur/ha	roenbemesti uur/ha	Totaal uur	Gewas €/ha	roenbemesti €/ha	Teeltrisico €/ha	GLB €/ha	Totaal €
Aardappelen	15	28	4	480	€ 1.942	-€ 130	-€ 705	€ 360	€ 22.009
Suikerbieten	10	20		196	€ 1.489		-€ 400	€ 360	€ 14.492
Uien	6	37		222	€ 1.385		€ 0	€ 360	€ 10.472
Wintertarwe	13	11	4	195	€ 199		-€ 160	€ 360	€ 5.194
Veldboon	12	9	4	156	-€ 111	-€ 130	-€ 110	€ 360	€ 110
Koolzaad	12	9	4	156	-€ 24	-€ 130	-€ 126	€ 360	€ 962
Graszaad	5	12		60	€ 813		€ 0	€ 360	€ 5.863
Zomergerst	9	8	4	108	€ 179	-€ 130	-€ 127	€ 360	€ 2.533
Luzerne/grasklaver 2 ja	12	3		36	€ 180			€ 360	€ 6.480
	94	Gewasgerelateerd							€ 68.116
Aandeel hakvrucht	33%	Totale arbeid			Arbeid				€ 57.924
									€ 10.192
Nog onbekend:									€ 108

- positieve invloed verruiming bouwplan op opbrengsten salderende gewassen
- werkelijke toegenomen risico insecticidenvrij telen

Natuurelementen via vergoedingen

Beheer gericht op gebruik van producten in agrarische bedrijfsvoering
Vergoeding gebaseerd op saldo beheer + pacht + vaste lasten grond

Proeftuin Van Pallandtpolder

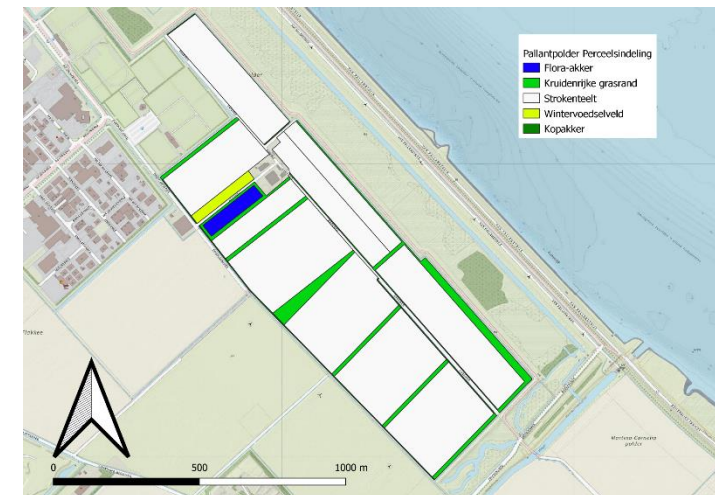
Goeree-Overflakkee

70 ha

Ingrediënten

- Minder hakvruchten (streven 33%)
- Vruchtwisseling minimaal 1 op 6
- In elkaar schuiven van akkerbouw- en veehouderij vruchtwisseling
- Gangbare strokenteelt (30-40 m breed)
- 10% natuurelementen verweven met de productieve grond

Verdienmodel NIL

- **true pricing** (wordt tijd dat we de werkelijke prijs voor voedsel betalen)
- **grondprijzen en pacht overeenkomend met opbrengend vermogen van gewenste landbouw** (bescherming grondmarkt, aanpassing pachtwet, overheid als grootste grondbezitter die verantwoordelijkheid neemt)
- **als we dit niet via de markt willen regelen, dan via vergoedingen voor ecosysteemdiensten (ANLb)**

Agrarisch Natuurbeheer 2018

5,5 % van het areaal akkerbouw/veehouderij
86% voor aangepast graslandbeheer (50% budget)
3% op akkers (15% budget)
bijdrage €476/ha met pakket
€26/ha over totale areaal